

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ**

СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ

**Система забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої
освіти**

сертифікована на відповідність ДСТУ ISO 9001:2015 / ISO 9001:2015

Кафедра фінансів

ЗАТВЕРДЖЕНО

вченою радою
(розрах. Д. № 1 від «12» 2020 р.)
Ректор

А. А. Мазаракі

**БЮДЖЕТНА СИСТЕМА /
BUDGETARY SYSTEM**

**ПРОГРАМА /
COURSE SUMMARY**

Київ 2020

**Розповсюдження і тиражування без офіційного дозволу КНТЕУ
заборонено**

Автори: Чугунов І.Я., д-р екон. наук, професор,
Макогон В.Д., д-р екон. наук, професор,
Маркуц Ю.І., канд. екон. наук, доцент,
Гусаревич Н.В., канд. екон. наук, доцент

Обговорено і схвалено на засіданні кафедри фінансів
від 16 жовтня 2020 р., протокол № 7

Рецензенти: Козарезенко Л.В., д-р екон. наук, професор кафедри
фінансів;
Дибко Н.М., канд. екон. наук, головний спеціаліст
Управління міжнародного співробітництва
Міністерства фінансів України

БЮДЖЕТНА СИСТЕМА / BUDGETARY SYSTEM

ПРОГРАМА / COURSE SUMMARY

ВСТУП

Програма дисципліни «Бюджетна система» призначена для студентів освітнього ступеня «Молодший бакалавр» КНТЕУ денної форми навчання галузі знань 07 «Управління та адміністрування», спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування».

Програму підготовлено відповідно до освітньо-професійної програми підготовки молодших бакалаврів.

Програма складається з таких розділів:

1. Мета, завдання та предмет дисципліни.
2. Передумови вивчення дисципліни як вибіркової компоненти освітньої програми.
3. Результати вивчення дисципліни.
4. Зміст дисципліни.
5. Список рекомендованих джерел.

1. МЕТА, ЗАВДАННЯ ТА ПРЕДМЕТ ДИСЦИПЛІНИ

Метою дисципліни є вивчення сутності бюджетних відносин і характеру їх впливу на суспільство. На цій основі можна забезпечити ефективне управління бюджетом і фінансовою діяльністю держави в цілому.

Завдання вивчення дисципліни полягають у засвоєнні теоретичних основ та практичній підготовці студентів з питань планування і виконання бюджетів усіх рівнів; розумінні основних засад і принципів побудови бюджетної системи; здобутті знань щодо методів і джерел формування доходів бюджету, структури та обсягів бюджетних видатків, які забезпечують реалізацію функцій держави.

Предметом дисципліни є види бюджетів бюджетної системи.

2. ПЕРЕДУМОВИ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ ЯК ВИБІРКОВОЇ КОМПОНЕНТИ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

знання

- основ макро- і мікроекономіки;
- засад теорії фінансів та грошей і кредиту

вміння

- володіти понятійно-термінологічним апаратом теорії фінансів.

3. РЕЗУЛЬТАТИ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Дисципліна «Бюджетна система», як обов'язкова компонента освітньої програми, забезпечує оволодіння студентами загальними та фаховими компетентностями і досягнення ними програмних результатів навчання за освітньо-професійною програмою «Фінанси, банківська справа та страхування» (ОС «Молодший бакалавр»):

Номер в освітній програмі	Зміст компетентності	Номер теми, що розкриває зміст компетентності
<i>Загальні компетентності за освітньою програмою</i>		
ЗК2	<i>Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.</i>	1-11
ЗК5	<i>Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями</i>	1-11
ЗК6	<i>Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.</i>	1-11
ЗК7	<i>Здатність бути критичним і самокритичним</i>	1-11
ЗК8	<i>Здатність працювати у команді</i>	1-11
ЗК9	<i>Здатність спілкуватися, взаємодіяти з колегами, керівниками та клієнтами в питаннях, що стосуються професійної сфери.</i>	1-11
ЗК10	<i>Здатність працювати автономно</i>	1-11
<i>Фахові компетентності за освітньою програмою</i>		
СК1	<i>Здатність досліджувати тенденції розвитку економіки, оцінювати сучасні економічні явища, з урахуванням фактору невизначеності.</i>	5-9
СК2	<i>Розуміння особливостей функціонування сучасних світових та національних фінансових систем та їх структури.</i>	4-8
СК3	<i>Здатність до діагностики стану фінансових систем, зокрема бюджетної та банківської систем.</i>	9-11
СК4	<i>Здатність застосовувати знання законодавства у професійній діяльності.</i>	1-11
СК6	<i>Здатність здійснювати ефективні комунікації</i>	1-11
СК7	<i>Здатність приймати професійні рішення, покращувати результати власної діяльності і роботи інших.</i>	5-10
СК8	<i>Здатність підтримувати належний рівень</i>	1-11

	<i>знань та постійно підвищувати свою професійну підготовку.</i>	
<i>Програмні результати навчання за освітньою програмою</i>		
ПР01	<i>Знати та розуміти економічні категорії, закони, причинно-наслідкові та функціональні зв'язки, які існують між процесами та явищами на різних рівнях економічних систем.</i>	1-8
ПР02	<i>Знати і розуміти теоретичні основи та принципи фінансової науки, особливості функціонування фінансових систем.</i>	1-11
ПР03	<i>Визначати особливості функціонування сучасних світових та національних фінансових систем та їх структури.</i>	1-11
ПР04	<i>Знати механізм функціонування фінансових систем, зокрема бюджетної та банківської систем.</i>	1-11
ПР05	<i>Володіти методичним інструментарієм діагностики стану фінансових систем.</i>	5-10
ПР07	<i>Ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання економічних даних.</i>	1-4, 9-11
ПР08	<i>Використовувати професійну аргументацію для донесення інформації, ідей, проблем та способів їх вирішення до фахівців і нефахівців у фінансовій сфері діяльності</i>	1-11
ПР09	<i>Вміти абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик фінансових систем.</i>	1-11
ПР11	<i>Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати</i>	1-4
ПР12	<i>Визначати та планувати можливості особистого професійного розвитку.</i>	9-11
ПР13	<i>Демонструвати базові навички креативного та критичного мислення у професійному спілкуванні.</i>	5-9
ПР14	<i>Виявляти навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань.</i>	1-11
ПР15	<i>Виконувати функціональні обов'язки в групі, пропонувати обґрунтовані рішення у професійній сфері.</i>	1-11

4. ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Бюджетна система та її принципи

Бюджетна система, її сутність, етапи становлення.

Адміністративно-територіальний поділ як основа побудови бюджетної системи.

Види бюджетів в Україні. Місцеві бюджети. Бюджети місцевого самоврядування.

Зведений бюджет, його призначення. Види зведених бюджетів, їх склад.

Роль і значення бюджетних відносин у зміцненні економічної самостійності адміністративно-територіальних одиниць.

Управління бюджетною системою. Повноваження, обов'язки, функції і завдання фінансових органів з управління бюджетами.

Принципи, на яких ґрунтується бюджетна система: єдності, збалансованості, самостійності, повноти, обґрунтованості, ефективності та результативності, субсидіарності, цільового використання бюджетних коштів, справедливості та неупередженості, публічності та прозорості. Сутність принципів бюджетної системи.

Бюджетна класифікація, її правове та організаційне значення. Складові частини бюджетної класифікації, їх зміст. Класифікація доходів бюджету. Класифікація видатків та кредитування бюджету. Класифікація фінансування бюджету. Класифікація боргу. Значення бюджетної класифікації для планування, виконання бюджету, контролю та аналізу.

Бюджетні правовідносини: об'єкти, суб'єкти, норми бюджетного права. Склад бюджетного законодавства. Бюджетний кодекс України.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 1-4;

Додатковий: 1, 3, 5-7, 9, 11-12;

Інтернет-джерела: 1-5

Тема 2. Сутність та значення державного бюджету

Функції держави – визначальний чинник формування бюджету.

Державний бюджет як економічна категорія. Об'єкти та суб'єкти бюджетних відносин. Місце і значення бюджетних відносин у загальній системі фінансових взаємозв'язків у народному господарстві. Особливості бюджету як економічної категорії. Визначення бюджету.

Взаємозалежність ВВП та бюджету. Фінансові протиріччя у суспільстві, пов'язані з формуванням бюджету, та способи їх розв'язання.

Фактори, що обумовлюють формування і використання державного бюджету в Україні: економічні, соціальні, політичні.

Перерозподіл фінансових ресурсів через бюджетну систему України. Фінансові ресурси і витрати держави.

Взаємозв'язок розподілу та перерозподілу національного доходу і формування бюджету.

Роль бюджету в структурній перебудові економіки, вдосконаленні галузевих пропорцій, фінансовому забезпеченні цільових програм. Вплив бюджету на прискорення науково-технічного прогресу, розвиток виробництва і соціальної інфраструктури.

Використання бюджету для фінансового регулювання економічних і соціальних процесів.

Функції державного бюджету. Державний бюджет як головний фінансовий план держави. Основні характеристики бюджету: обсяг доходів та видатків, бюджетний дефіцит (профіцит) і джерела його покриття, запозичення, форми зв'язку з бюджетами інших рівнів. Склад і структура доходної та видаткової частин державного бюджету, фактори, що впливають на них. Правовий характер бюджету як фінансового плану. Складові частини бюджету: загальний фонд та спеціальний фонд.

Роль і місце державного бюджету у фінансово-кредитному механізмі. Взаємозв'язок бюджету з галузевими фінансовими планами. Бюджет у системі фінансового забезпечення потреб соціально-економічного розвитку фінансового регулювання, його роль у сукупності економічних методів управління економікою.

Бюджетний дефіцит як економічна категорія. Профіцит бюджету. Оборотний залишок бюджетних коштів. Вільний залишок бюджетних коштів. Види дефіциту бюджетів. Причини виникнення та джерела фінансування дефіциту бюджету. Основні заходи щодо подолання бюджетного дефіциту.

Державний борг, його складові. Обслуговування державного боргу та видатки бюджету на цей процес. Управління державним боргом.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 1-4;

Додатковий: 1, 5-7, 10, 11-13;

Інтернет-джерела: 1-5

Тема 3. Бюджетна політика та бюджетний механізм

Бюджет як інструмент економічної політики держави. Зміст та значення бюджетної політики, її взаємозв'язок з соціально-економічним станом країни.

Мета та основи завдання бюджетної політики. Порядок складання Бюджетної декларації.

Бюджетна політика у вирішенні проблем сприяння процесу макроекономічної стабілізації та структурної перебудови економіки; подоланні платіжної кризи і подальшому вдосконаленні податкової політики; вдосконаленні взаємовідносин центральних та регіональних органів влади.

Бюджетний механізм як інструмент реалізації бюджетної політики держави. Роль бюджетного механізму в регулюванні соціально-економічних процесів у державі. Зміни в бюджетному механізмі під впливом економічних і соціальних умов. Необхідність та шляхи активізації механізму бюджетного впливу на суспільне виробництво в сучасних умовах. Складові бюджетного механізму.

Сутність і завдання бюджетного планування в умовах розширення економічної самостійності регіонів. Організаційні основи бюджетного планування.

Основні принципи бюджетного планування. Етапи і методи бюджетного планування.

Показники бюджетного планування. Інформація для складання проекту бюджету.

Бюджетне прогнозування, його етапи та методи.

Бюджетне регулювання, його призначення і форми. Бюджетне регулювання – складова бюджетного планування. Принципи бюджетного регулювання.

Фінансові показники, нормативи, ліміти, резерви.

Управління бюджетними відносинами. Умови забезпечення ефективності управління бюджетами. Функціональні елементи системи управління бюджетами (планування та прогнозування, регулювання, оперативне управління, бюджетний контроль).

Бюджетна стратегія і тактика.

Організація загальнодержавного управління бюджетною системою. Оперативне управління бюджетною системою. Управління бюджетними коштами на підприємствах, в організаціях, установах.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 1-4;

Додатковий: 1-2, 4, 8-10;

Тема 4. Бюджетний процес та його учасники

Сутність бюджетного процесу, його стадії. Учасники бюджетного процесу та їх бюджетні повноваження. Бюджетний період.

Організаційні засади складання проекту Державного бюджету України.

Поняття розпорядників бюджетних коштів, їх склад. Порядок складання проекту бюджету. Інструкції з підготовки бюджетних запитів. Розроблення бюджетного запиту. Аналіз бюджетних запитів і розробка пропозицій проекту державного бюджету. Роль і завдання Міністерства фінансів України у складанні проекту зведеного бюджету України.

Застосування програмно-цільового методу у бюджетному процесі.

Складання проектів місцевих бюджетів. Вихідна інформація для складання проекту бюджету. Порядок і строки складання проекту. Організація роботи фінансових органів зі складання проекту бюджету.

Схвалення проекту закону про державний бюджет у Кабінеті Міністрів України. Подання проекту бюджету до Верховної Ради України.

Матеріали, що додаються до проекту закону про Державний бюджет України.

Підготовка проекту закону про Державний бюджет України та його розгляд. Порядок внесення змін і доповнень до проекту бюджету. Прийняття закону про Державний бюджет України.

Бюджетні призначення в разі несвоєчасного прийняття закону.

Організація виконання державного бюджету. Казначейське обслуговування Державного бюджету України. Розпис бюджету. Внесення змін до закону про Державний бюджет України. Захищені видатки бюджету.

Звітність про виконання державного бюджету. Розгляд звіту про виконання закону про Державний бюджет України. Державний фінансовий контроль як складова бюджетного процесу.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 1-4;

Додатковий: 1-2, 7, 9, 11-14;

Інтернет-джерела: 1-5

Тема 5. Система доходів державного бюджету

Економічний зміст і методи формування доходів бюджету.

Класифікація доходів.

Джерела доходів бюджету. Валовий внутрішній продукт як основа дохідної бази бюджету.

Завдання і принципи розподілу доходів між бюджетами. Поняття закріплених і регулюючих доходів.

Склад, структура і динаміка доходів державного бюджету. Інституційне регулювання формування дохідної бази бюджету.

Форми і методи формування доходів бюджету. Податкові методи формування доходів бюджетів.

Функціональне призначення і характеристика різних видів податків у формуванні доходів бюджету.

Неподаткові доходи бюджету. Доходи від операцій з капіталом. Трансферти.

Аналіз виконання доходів державного бюджету.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 1-4;

Додатковий: 1-2, 4, 7-12;

Інтернет-джерела: 1-5

Тема 6. Система видатків державного бюджету

Економічний зміст видатків бюджету. Витрати бюджету. Функції держави, їх вплив на склад і структуру видатків бюджету. Роль видатків бюджету у фінансовому забезпеченні потреб соціально-економічного розвитку. Програмна, відомча, функціональна класифікація видатків та кредитування державного бюджету, економічна класифікація видатків.

Якісна і кількісна характеристика видатків. Класифікація видатків бюджету. Видатки споживання та видатки розвитку.

Склад і динаміка видатків бюджету. Взаємозв'язок видатків і доходів бюджету.

Структура видатків бюджету. Зміст видатків Державного бюджету України. Резервний фонд Кабінету Міністрів України.

Особливості розподілу видатків за видами бюджетів залежно від повноважень органів державної влади та органів місцевого самоврядування. Взаємозв'язок видатків та доходів бюджету відповідного рівня, їх взаємовплив. Вплив економічної самостійності бюджетів на формування їх видатків.

Роль державного бюджету в регулюванні економіки, реалізації державних цільових програм та інших видатків загальнодержавного значення.

Методологічні підходи до планування бюджетних видатків. Принципи планування видатків бюджету, їх характеристика.

Методи бюджетного планування та прогнозування видатків бюджету: програмно-цільовий, нормативний, коефіцієнтів та ін.

Бюджетне фінансування, його форми і методи. Особливості планування видатків бюджету на основі використання соціальних стандартів та гарантованих нормативів. Особливості кошторисного планування видатків. Програмно-цільовий метод планування видатків бюджету. Результативні показники бюджетних програм.

Правова основа планування бюджетних видатків та їх розподілу між бюджетами різних рівнів.

Завдання фінансових органів щодо підвищення ефективності використання бюджетних коштів.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 1-4;

Додатковий: 1, 4, 9-14;

Інтернет-джерела: 1-5

Тема 7. Формування місцевих бюджетів

Місцеві бюджети як економічна категорія. Структура місцевих бюджетів. Взаємозв'язок державного і місцевих бюджетів. Розширення прав органів місцевого самоврядування.

Місцеві бюджети – важливий і складний елемент бюджетної системи держави. Місцеві бюджети як система фінансових відносин.

Роль місцевих бюджетів у бюджетній системі України.

Практика формування місцевих бюджетів. Економічна функція місцевих бюджетів. Поточний бюджет і бюджет розвитку.

Перерозподіл функцій між місцевими та державним бюджетом. Забезпечення принципу самостійності в розробці та використанні бюджетів усіх рівнів.

Складання, розгляд, затвердження, виконання місцевих бюджетів. Особливості затвердження та виконання місцевих бюджетів у разі несвоєчасного їх прийняття.

Доходи місцевих бюджетів, джерела їх формування. Структура доходів місцевих бюджетів. Склад доходів бюджетів міст обласного значення, районних бюджетів, бюджетів об'єднаних територіальних

громад, що створюються згідно із законом та перспективним планом формування територій громад. Доходи обласних бюджетів, доходи бюджетів міст районного значення, сільських, селищних бюджетів. Надходження і витрати бюджету розвитку місцевих бюджетів.

Особливості формування видатків місцевих бюджетів. Критерії розмежування видатків між місцевими бюджетами. Видатки, які здійснюються з бюджетів міст обласного значення, районних бюджетів, бюджетів об'єднаних територіальних громад, що створюються згідно із законом та перспективним планом формування територій громад. Видатки, що здійснюються з обласних бюджетів. Видатки місцевих бюджетів, що можуть здійснюватися з усіх місцевих бюджетів.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 1-4;

Додатковий: 1, 5-7, 9-13;

Інтернет-джерела: 1-5

Тема 8. Міжбюджетні відносини

Поняття та мета міжбюджетних відносин. Види видатків на здійснення повноважень. Джерела здійснення видатків бюджетів. Відповідальність за здійснення видатків. Передача державою права на здійснення видатків.

Критерії розмежування видів видатків між місцевими бюджетами.

Розмежування видатків між бюджетами.

Фінансові нормативи бюджетної забезпеченості, їх використання та розрахунок. Корируючі коефіцієнти фінансових нормативів бюджетної забезпеченості.

Міжбюджетні трансферти, їх види. Трансферти, які надаються з Державного бюджету України місцевим бюджетам.

Горизонтальне вирівнювання податкоспроможності бюджетів. Індекс податкоспроможності.

Міжбюджетні трансферти між місцевими бюджетами.

Порядок надання міжбюджетних трансфертів.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 1-4;

Додатковий: 2, 4, 6-7, 11-12;

Інтернет-джерела: 1-5

Тема 9. Видатки бюджету на соціальний захист населення і соціальну сферу

Форми та види соціального захисту населення. Склад видатків на соціальний захист населення, їх роль. Форми і методи фінансового забезпечення соціальної сфери. Соціально спрямовані державні цільові фонди. Бюджетне фінансування соціальної сфери. Основи кошторисного фінансування, його принципи. Нормування видатків, види норм. Кошторис, його форма, зміст та види кошторисів.

Видатки бюджету на освіту, їх склад і структура. Бюджетні заклади освіти, особливості організації їх діяльності.

Фінансування загальноосвітніх шкіл. Система заробітної плати вчителів і порядок планування фонду заробітної плати. Складання кошторису загальноосвітньої школи. Особливості кошторисного фінансування шкіл-інтернатів.

Фінансування дитячих дошкільних закладів. Система заробітної плати і планування фонду заробітної плати. Кошторис дитячого дошкільного закладу.

Бюджетне фінансування вищої освіти. Особливості кошторисного планування у ЗВО. Система заробітної плати працівників вищої школи.

Видатки бюджету на охорону здоров'я, їх склад і структура. Бюджетні заклади охорони здоров'я. Особливості організації фінансової діяльності закладів охорони здоров'я в умовах страхової медицини. Система заробітної плати медичних працівників. Складання кошторису медичних установ.

Бюджетне фінансування закладів культури, склад видатків. Особливості кошторису бібліотек, будинків культури та інших культурно-освітніх закладів.

Фінансування розвитку фізичної культури і спорту, роль бюджету в державній підтримці олімпійського руху.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 1-4;

Додатковий: 2-3, 8-11, 13-14;

Інтернет-джерела: 1-5

Тема 10. Видатки бюджету на економічну діяльність, науку, оборону та управління

Склад видатків на економічну діяльність, їх роль у розвитку економіки. Напрями і форми бюджетного фінансування економіки.

Бюджетні інвестиції, їх види. Капітальні вкладення і джерела їх фінансування. Позики державним підприємствам з бюджету. Видатки бюджету на розвиток державного сектору економіки.

Операційні витрати, їх склад і призначення. Місце бюджету у фінансуванні операційних витрат.

Видатки бюджету на науку. Джерела фінансування наукових досліджень.

Фінансові та політичні аспекти видатків держави на оборону. Склад видатків на оборону, порядок її планування і фінансування.

Видатки бюджету на державне управління, їх склад. Видатки на судові органи та прокуратуру. Видатки на правоохоронні органи. Порядок планування і фінансування видатків бюджету на управління.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 1-4;

Додатковий: 1-3, 8-11;

Інтернет-джерела: 1-5

Тема 11. Виконання Державного бюджету України

Основні завдання та функції Державної казначейської служби України.

Поняття розпорядників коштів, їх підпорядкованість: головні розпорядники бюджетних коштів та розпорядники бюджетних коштів нижчого рівня.

Єдиний казначейський рахунок. Принципи казначейського обслуговування бюджету. Виконання державного бюджету за доходами та за видатками.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 1-4;

Додатковий: 2, 5, 6-7, 9-14;

Інтернет-джерела: 1-5

5. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

Нормативно-правова база

1. Конституція України: Конституція від 28.06.1996 № 254/96 із змінами // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – 141 с.
2. Бюджетний кодекс України : Кодекс України від 08.07.2010 № 2456–VI зі змінами. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>.
3. Про Державний бюджет України на 2018 рік: Закон України від 07.12.2017 р. № 2246–VIII. *Офіційний вісник України*. 2018. № 3-4. Ст. 26.
4. Про Державний бюджет України на 2019 рік: Закон України від 23.11.2018 р. № 2629–VIII. *Офіційний вісник України*. 2018. № 50. Ст. 400.
5. Про Державний бюджет України на 2020 рік: Закон України від 14.11.2019 р.

- № 294-IX. *Офіційний вісник України*. 2020. № 5. Ст. 31.
6. Про схвалення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 1.04.2014 р. № 333-р [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/333-2014>.
  7. Про схвалення Стратегії системи управління державними фінансами на 2017-2020 рр.: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 8.02.2017 р. № 142-р [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua/control/uk/cardnpddocid>.
  8. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України // Відомості Верховної Ради України. – 1997. – № 24.
  9. Про бюджетну класифікацію : наказ Міністерства фінансів України від 14.01.2011 № 11. – Режим доступу : document.ua/pro-byudzhetnu-klasifikaciyu-doc43737.html.
  10. Про затвердження Порядку перерахування міжбюджетних трансфертів: постанова Кабінету Міністрів України від 15.12.2010 № 1132. - Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1132-2010>.
  11. Деякі питання надання медичної субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам : постанова Кабінету Міністрів України від 23.01.2015 № 11 зі змінами. – Режим доступу: zakon.rada.gov.ua/laws/show/11-2012.
  12. Деякі питання надання освітньої субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам : постанова Кабінету Міністрів України від 14.01.2015 № 6 зі змінами. – Режим доступу: zakon.rada.gov.ua/laws/show/6-2015.
  13. Порядок складання, розгляду, затвердження та основні вимоги до виконання кошторисів бюджетних установ : постанова Кабінету Міністрів України від 28.02.2002 № 228 зі змінами. - Режим доступу: zakon.rada.gov.ua/laws/show/5-2002.

Основний

1. Бюджетна система: підруч. / за наук. ред. В.М. Федосова, С.І. Юрія. К.: Центр учбов. літ-ри; Екон. думка, 2012. 871 с.
2. *Фінанси. Підручник / І.О. Лютій, С.Я. Боринець, З.С. Варналій та ін.; за ред. І.О. Лютого. К: Видавництво Ліра-К, 2017. 720 с.*
3. Місцеві фінанси: підручник / О.П. Кириленко. К: УБС НБУ, 2015. 579 с.
4. Budget policy of social development. Chugunov I., Kaneva T., Makogon V., Pasichnyi M. and other. General editorship Chugunov I. Scientific Route. Tallinn, Estonia. 2018. 348 p.

Додатковий

1. *Державне фінансове регулювання економічних перетворень: монографія. І.Я. Чугунов, Т.В. Канєва та ін. / за заг. ред. А.А. Мазаракі. К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2015. 376 с.*
2. *Інституційна трансформація фінансово-економічної системи України в умовах глобалізації: монографія. В.Р. Сіденко, І. Скрипченко, В.С. Пономаренко. І.Я. Чугунов та ін./ за заг. ред. В.Р. Сіденка. К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2017. 648 с.*
3. *Бюджетно-податкова політика у системі регулювання економіки: монографія / І.Я. Чугунов, Т.В. Канєва, М.Д. Пасічний та ін.; за заг. ред. І.Я. Чугунова. К.: Глобус-Пресс, 2018. 354 с.*
4. *Макогон В. Д. Бюджетна стратегія держави: монографія. Київ: КНТЕУ, 2018. 364 с.*
5. *Пасічний М.Д. Фінансова політика держави: монографія. Київ. нац. торг.-екон. ун-т. Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2019. 439 с.*
6. *Радіонов Ю.Д. Формування видатків бюджету: монографія. Київ: Київ. нац. торг.-*

- екон. ун-т, 2019. 616 с.
7. Чугунов І.Я., Макогон В.Д. Бюджетна політика в умовах економічних перетворень. *Економічний часопис* - XXI. 2016. № 3-4(2). С. 66 – 69.
  8. Чугунов І.Я., Макогон В.Д. Бюджетна стратегія в умовах економічних перетворень. *Вісник КНТЕУ*. 2018. № 5. С.5–18.
  9. Чугунов І.Я., Собчук С.І. Формування бюджетної політики економічного розвитку країни. *Вісник КНТЕУ*. 2018. №3. С.103–116
  10. Чугунов І.Я., Самошкіна О.А. Видатки бюджету в системі державного регулювання соціально-економічного розвитку країни. *Вісник КНТЕУ*. 2019. № 2. С.103–121.
  11. Chugunov I., Makohon V., Markuts Y. Budgetary policy of the emerging countries in conditions of institutional transformations. *Problems and Perspectives in Management*. 2019. Volume 17, Issue №4, pp. 252-261.
  12. Chugunov I., Kachula S. State financial policy as a component of socioeconomic development of society. The potential of modern science. volume 2. Sciemcee Publishing. London, United Kingdom. 2019. pp. 29-44.
  13. Chugunov I., Makohon V. Budgetary projection in the system of financial and economic regulation of social processes. *Baltic Journal of Economic Studies*. Vol. 6 (2020) No. 1 January. 130-135.
  14. Чугунов І.Я., Ігнатюк І.М. Формування видатків бюджету у системі соціально-економічного розвитку країни // *Економічний вісник університету. Переяслав-Хмельницький державний університет імені Г. Сковороди*. 2016. № 28/1. С. 217-226.

* курсивом виділені джерела, які є у бібліотеці КНТЕУ

Інтернет-ресурси

1. Офіційний сайт Президента України. URL: www.president.gov.ua
2. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: www.rada.gov.ua
3. Офіційний сайт Кабінету Міністрів України. URL: www.kmu.gov.ua
4. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL: www.minfin.gov.ua
5. Офіційний сайт Державної казначейської служби України. URL: www.treasury.gov.ua